

Ugovor o jamstvu

Tadić, Martina

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:931253>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-28**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

Pravni fakultet u Zagrebu
Katedra za građansko pravo

Martina Tadić

Ugovor o jamstvu

Završni rad

Mentorica rada
doc.dr.sc. Ivana Kanceljak

Zagreb, 2023.

Izjava o izvornosti

Ja, Martina Tadić pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću izjavljujem da sam isključiva autorica završnog rada te da u radu nisu na nedozvoljen način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristila drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Martina Tadić

SAŽETAK

Ovaj završni rad usmjeren je na objašnjavanje bitnih karakteristika ugovora o jamstvu. Sastoji se od tri dijela. Prvi dio je usmjeren na predmet jamstva i općenito na institut jamstva, drugi dio je usmjeren na odnos između vjerovnika i jamca, dok je treći dio baziran na odnosu između jamca i dužnika. Također, spomenuta je važnost predugovornog informiranja jamca kod potrošačkog kreditiranja. Na samom kraju objašnjena je zastara i ostali načini prestanka jamstva.

Ključne riječi: jamstvo, jamac, vjerovnik, dužnik, vrste jamstva.

SUMMARY

This thesis is aimed at explaining the essential characteristics of the suretyship contract. It consists of three parts. First part is focused on subject of the suretyship and generally about the institute itself, the second part is focused on the relationship between the creditor and the debtor, while the third part is based on the relationship between the creditor and the debtor. Also, the importance of precontractual information to the debtor in consumer lending is mentioned. At the very end, the statute of limitation and other ways of termination of suretyship.

The main words are : suretyship, debtor, creditor, types of suretyship.

Sadržaj

1. UVOD	1
2. OPĆENITO O JAMSTVU	2
3. KARAKTERISTIKE JAMSTVA	3
3.1. AKCESORNOST	3
3.2. SUPSIDIJARNOST	4
5. PREDMET JAMSTVA	7
6. OPSEG ODGOVORNOSTI JAMCA	8
7. JAMAC U SLUČAJU PREDUGOVORNOG OBAVIJEŠĆIVANJA U KREDITIRANJU	10
8. ODNOS VJEROVNIKA I JAMCA	12
8.1. VRSTE JAMSTVA	12
8.1.1. REDOVNO JAMSTVO	12
8.1.2. SOLIDARNO JAMSTVO	13
8.1.3. SUJAMSTVO	15
8.1.4. PODJAMSTVO	16
8.2. JAMČEVI PRIGOVORI	17
8.3. OBVEZE VJEROVNIKA	17
9. ODNOS JAMCA I DUŽNIKA	19
9.1. REGRES	19
9.3. GUBITAK PRAVA NA REGRES	21
10. DVA NAČINA PRESTANKA JAMSTVA	22
10.1. ZASTARA	22
10.2. PRESTANAK	24
12. ZAKLJUČAK	26

1. UVOD

Jamstvo je ugovor, na osnovu kojeg se jamac ili poruk, vjerovniku obvezuje da će mu ispuniti valjanu obvezu koju je načinio dužnik, pritom ako to sam dužnik ne učini. Razlog zbog kojeg se jamac obvezuje vjerovniku za dužnika može biti različite naravi.¹

Često se za izraz jamstvo javljaju drugi izrazi kao što je poručanstvo. Ugovorne strane su dužne ispuniti svoju obvezu te su odgovorne za njezino ispunjenje, što proizlazi i iz čl. 9. Zakona o obveznim odnosima.²

Posebnu pažnju bi trebalo usmjeriti na određenje obveze za koju se može jamčiti i posebnih pravila koja prate pojedine vrste obveze.³

Kako bi se osigurala moć potraživanja ispunjenja osigurane obveze u slučaju dužnikova neispunjenja, vjerovnik će provjeriti obuhvaća li sadržaj bitne sastojke, prije davanja svoje suglasnosti o sklapanju ugovora o jamstvu.⁴

Odnos između jamca i glavnog dužnika dopunjuje jamstvo, odnosno dolazi do međusobnog isprepletanja prava i obveza sudionika. To znači da nije omogućeno obrađivanje predmetnog instituta bez proučavanja odnosa nastalih ugovorom.

Ovaj će rad biti usmjeren na objašnjavanje ugovora o jamstvu, također će se bazirati na bitne karakteristike te odnos i odgovornost, jamca i vjerovnika, uključujući glavnog dužnika.

¹ Čuveljak Jelena: Jamstvo, Hrvatska pravna revija, br. 2, 2007., str. 28.

² Zakon o obveznim odnosima (NN 35/05, 41/08, 125/11,78/15,29/18, 126/21,114/22,156/22), u daljnjem tekstu: ZOO.

³ Jakšić, Tomislav: Predmet jamstva - za koje se obveze može jamčiti?, Pravo u gospodarstvu, 2014., str.661.

⁴ Jakšić, Tomislav: Ugovor o jamstvu, Doktorski rad, 2015., str.136.

2. OPĆENITO O JAMSTVU

Jamstvom se daje sigurnost da će tražbina biti ispunjena vjerovniku. Osoba koja ima potpunu poslovnu sposobnost može obvezu jamčenja preuzeti ugovorom.

Glavni ugovor koji je nastao između vjerovnika i dužnika, nije akcesoran kao što je ugovor o jamstvu. Na osnovu pravnih osobina ugovor o jamstvu spada u grupu jednostranoobveznih ugovora, jer prava stječe samo vjerovnik, a obveze jamac.⁵

Da bi ugovor nastao i bio valjan, nužno je napomenuti da se ne mora o tome obavijestiti prethodno dužnika te se ne mora tražiti njegova suglasnost.

Ako je obveza pravovaljana, nevezano za njezin sadržaj, postoji mogućnost davanja jamstva.⁶ Također, se može jamčiti i za uvjetnu obvezu i za buduću obvezu. Jamstvo za buduću obvezu može se opozvati prije nego što nastane, te nije potrebno predvidjeti neki rok u kojem bi ona nastala, jer to ne vrijedi za navedenu obvezu.

Bit jamstva nije osloboditi dužnika od njegove obveze, nego osigurati samog vjerovnika.⁷ Bez obzira što je jamac pisanom putem pristupio obvezi dužnika, taj dužnik je i dalje dužan ispuniti tražbinu.

Jamstvo može nastati i na osnovu posebnog zakona, na primjer kada se zakonom određuje da država jamči za određene uloge poput štednje kod određene banke ili više njih.

⁵ Raffaelli Bogoljub: Jamstvo, Hrvatska pravna revija, br. 1., 2000., str. 74.

⁶ Čl. 108. st.1. ZOO.

⁷ Klarić Petar, Vedriš Martin, *op. cit.*, str. 438.

3.KARAKTERISTIKE JAMSTVA

3.1. AKCESORNOST

Jamstvo je po svojoj funkciji akcesoran ugovor, što znači da se pretpostavlja postojanje valjane obveze glavnog dužnika. Jamac svojom cjelokupnom imovinom odgovara za obvezu dužnika, no njegova je obveza sporedna i zavisi o dužnikovoj obvezi, osim toga jamstvo ne može postojati bez dužnikove obveze.⁸

Jamčeva obveza dijeli pravnu sudbinu dužnikove obveze što znači da se jamstvom osigurano potraživanje ne može ustupiti drugom bez onih prava koja temeljem ugovora o jamstvu pripadaju vjerovniku prema jamcu, jer do ustupa sporednih potraživanja dolazi temeljem zakona zajedno s ustupom glavnog potraživanja.⁹

To znači da se jamčiti može samo za pravovaljane obveze dužnika jer u slučaju da dođe do prestanka obveze glavnog dužnika prestaje i jamčeva obveza. Jamčeva obveza ne može nikada biti veća od dužnikove obveze.¹⁰

Kad je u pitanju zastara u tom slučaju zastarom glavnog potraživanja dolazi do zastare i prema jamcu jedino ako obveza jamstva nije već ranije zastarjela.

Međutim, rekli smo da akcesornost jamstva u biti znači postojanje valjane obveze glavnog dužnika. Na osnovu toga zaključujemo da ako je obveza glavnog dužnika ništetna, ne možemo je pojačati jamstvom.

⁸ Čuveljak Jelena: Jamstvo, Hrvatska pravna revija, br. 2., 2007. , str. 28.

⁹ Čuveljak Jelena, *op. cit.* , str.28.

¹⁰ Čuveljak Jelena, *op. cit.*, str. 28.

3.2. SUPSIDIJARNOST

Supsidijarnost jamstva odnosi se na to da vjerovnik može od jamca zahtijevati ispunjenje obveze ako se nije uspio namiriti od glavnog dužnika. Međutim, supsidijarnost nije karakteristika svakog ugovora o jamstvu, kao primjer možemo navesti solidarno jamstvo, dok je sastavni dio redovnog jamstva.¹¹

Dospijecom obveze, vjerovnik mora glavnog dužnika pisano pozvati te mu dati za to određeni rok. U slučaju da glavni dužnik ne ispuni obvezu u navedenom roku onda će se od jamca tražiti ispunjenje obveze.

Onda kad dužnikova sredstva nisu dovoljna za ispunjenje obveze ili čak ako je pao u stečaj, tada će vjerovnik zahtijevati ispunjenje obveze od jamca bez prethodnog pozivanja jamca.¹²

Ako je ugovoreno solidarno jamstvo i jamac se obveže kao jamac platac, u tom slučaju će odgovarati kao glavni dužnik i njegova obveza neće biti supsidijarnog karaktera.¹³ Što znači da se vjerovniku u navedenoj situaciji pruža mogućnost da zahtijeva ispunjenje obveze po svojoj volji, bez obzira bilo to od glavnog dužnika ili jamca platca.¹⁴

Također, postoji mogućnost da se jamstvo i založno pravo pojave kao oblici pojačanja obvezno pravnog odnosa. Mada u zakonu nisu obuhvaćene odredbe o obveznom redosljedu namirenja vjerovnika, ako je zalogom i jamstvom osigurano njegovo potraživanje.¹⁵

Vjerovniku je pruženo pravo izbora hoće li se prvenstveno namiriti od jamca ili će tražiti ispunjenje obveze namirenjem iz zaloga. Najčešće će vjerovnik svoju tražbinu prvo pokušati namiriti od jamca, kako bi uspio izbjeći sudski postupak naplate založene stvari.

¹¹ Bogoljub Raffaelli, *op.cit.*, str. 75.

¹² Čl. 112. ZOO.

¹³ Čuveljak, Jelena: Jamstvo, Hrvatska pravna revija, 2001., str. 2.

¹⁴ Čl. 111. st. 3. ZOO.

¹⁵ Čuveljak Jelena, *op.cit.*, str.2.

4 .OBLIK UGOVORA O JAMSTVU

Kako bih se zaštitio interes jamaca, onaj koji ima potpunu poslovnu sposobnost može se obvezati ugovorom o jamstvu. Prema ZOO čl.107. ona osoba koja se obveže kao jamac za poslovno nesposobne osobe, morat će vjerovniku odgovarati jamac poslovno sposobne osobe.¹⁶

Ono što je nužno navesti, a to je da nam ova odredba prikazuje važnost zaštite interesa vjerovnika, zato što će mu se povećati sigurnost naplate ne samo njemu nego i glavnom dužniku, te je velika vjerojatnost da će jamac morat ispuniti tu obvezu.¹⁷

Kako bi ugovor bio valjan predviđen je još jedan uvjet osim poslovne sposobnosti koju smo već naveli, a to je izjava o jamčenju. Kada je izjava o jamčenju sačinjena u pisanom obliku, tada se ugovorom o jamstvu obvezuje jamca.¹⁸

Ugovor o jamstvu u pisanom obliku ima jako bitnu ulogu za jamca, jer se na taj način želi osigurati njegova zaštita od sklapanja nepromišljenih ugovora. Sama izjava jamca mora biti sačinjena u pisanom obliku, dakle dovoljna je jednostrana izjava samog jamca.¹⁹

Pojavljuje se iznimka vezana za neformalnost ugovora, a to je predstavljen zahtjev za pisanu formu izjave o jamčenju kao opće prihvaćeno načelo obveznog prava. Za ispunjenje predmeta obveze koji je naveden u izjavi odgovarat će jamac.²⁰

Učinak ispunjenja predmeta jamstva ili vjerovnikovog prisilnog namirenja s naslova ugovora o jamstvu mora biti poznat jamcu, zbog umanjenja njegove osobne imovine.²¹

Budući da jamac načelno nije ugovorena strana ugovora između vjerovnika i glavnog dužnika zbog čega vrlo često nije ni upoznat sa sadržajem i sa stanjem predmeta obveze glavnog

¹⁶ Čl. 107. ZOO.

¹⁷ Gorenc, Vilim *et. al.*: Komentar Zakona o obveznim odnosima, Narodne novine, 2014., str. 176.

¹⁸ Čl. 105. ZOO.

¹⁹ Čuveljak Jelena, *op.cit.*, str. 3.

²⁰ Jakšić Tomislav, *op. cit*, str. 660.

²¹ *Ibidem*, str. 661.

dužnika. Za sadržaj njegove obveze stoga je od značenja samo ono što je sadržano u izjavi o jamčenju.²²

Potrebno je obraditi utjecaj vjerovnikovih prava u posebnim slučajevima na predmet jamstva zbog toga jer se u takvim slučajevima njegovim jednostranim djelovanjem mijenja sadržaj predmeta obveze glavnog dužnika, što izravno utječe i na sami sadržaj predmeta o jamstvu.

²² *Ibidem*, str. 661.

5. PREDMET JAMSTVA

Predmet jamstva odnosi se najprije na ispunjenje pravovaljane i dospjele obveze glavnog dužnika.²³ Možemo reći da je obveza pravovaljana kada je određena činidba iz te obveze moguća, određiva i dopuštena.

U skladu s tim činidba može biti apsolutno, fizički i gospodarski nemoguća. Odnosno kad je činidba nedopuštena ugovor postaje ništetan.²⁴

Obveza glavnog dužnika mora biti pravovaljana. Kad je riječ o sadržaju obveze, on se može sastojati u propuštanju, trpljenju ili davanju.

Jamčiti se može za određenu buduću obvezu, stalnu obvezu i za obvezu nekog drugog jamca (jamčev platac). Uvjetne obveze, odnosno one obveze kod kojih obveza glavnog dužnika zavisi od nastupanja neke buduće i neizvjesne činjenice.²⁵ U navedenim slučajju znači da i obveza jamstva zavisi od nastupanja buduće i neizvjesne činjenice.

Jamstvo se može dati za uvjetne obveze koje su osnovane pod suspenzivnim uvjetom, jer pod tim uvjetom dužnost se ispunjenja obveze dužnika čini zavisnim od nastupanja neke buduće obveze i neizvjesne činjenice. Kako ne bi došlo do raskida ugovora kad nastane buduća i neizvjesna okolnost, zbog toga neće nastati jamstvo za obvezu pod raskidnim uvjetom.²⁶

Kako bi se jamčilo za neku buduću obvezu ona mora biti određena i mora biti odrediv predmet obveze odnosno dužnikova činidba, kako bi obveza dužnika predviđena u trenutku sklapanja bila ista kao i u trenutku ispunjenja ugovora. Također, mora biti predviđen rok u kojem buduća obveza treba nastati kako obveza jamca ne bi bila neizvjesna.

²³ Jakšić Tomislav, *op. cit.*, str.661.

²⁴ Čl. 270. st.1. ZOO.

²⁵ Čuveljak Jelena, *op.cit.*, str. 30.

²⁶ *Ibidem*, str. 5.

Kada nije predviđen rok u kojem ta obveza treba nastati pruža se mogućnost jamcu raskida ugovora o jamstvu. Tu mogućnost jamac ima sve do trenutka nastanka buduće obveze jer tada prestaje sva neizvjesnost koja je bila u vezi sadržaja obveze dužnika.²⁷

Osim jamčenja za dužnika jamčiti se može i za obvezu nekog drugog jamca te tada postoji podjamstvo. Takav jamac jamči vjerovniku za obvezu njegovog jamca te preuzima obvezu namirenja vjerovnikovog potraživanja prema dužniku ako tu obvezu ne podmiri jamac.²⁸ Jamac platak kod supsidijarnog jamstva ima isti položaj prema jamcu, kao i što je položaj jamca prema dužniku.

6. OPSEG ODGOVORNOSTI JAMCA

Međutim, obveza o jamca ne može biti veća od dužnikove, jedino ako je ugovoreno drugačije, tako da je obveza od jamca veća tada će biti onolika kolika je dužnikova stvarno. Ako je jamčeva obveza ograničena na određeni dio, onda jamac neće odgovarati za jamčenu obvezu u cijelosti.²⁹

Obveza će se svesti na visinu dužnikove obveze ako je ugovoreno da jamčeva obveza bude veća od dužnikove obveze.³⁰ Odnosno time je određeno da je obveza jamca kvantitativno jednaka obvezi dužnika, što proizlazi iz akcesornosti obveze jamstva.

Jamčeva obveza po svojoj kvaliteti mora odgovarati obvezi dužnika, a kada se dogodi smanjenje dužnikove obveze automatski će se smanjiti i jamčeva obveza.

Mogu se i predvidjeti i neki drugi uvjeti za jamca poput predviđenog počeka za uplatu, te je jasno da jamčeva obveza ne može biti veća od dužnikove, pojavljuju se određene iznimke.

²⁷ Čuveljak Jelena, *op. cit.*, str. 30.

²⁸ *Ibidem*, str. 5.

²⁹ Momčinović Hrvoje: Ugovor o jamstvu, Računovodstvo, revizija i financije, br. 10., 2000., str. 88.

³⁰ Čl. 1002. st.1. ZOO.

Prva iznimka, u slučaju kada jamac nije nešto drugo ugovorio, tada odgovara za povećanja obveze glavnog dužnika koje su nastale zbog zakašnjenja ili dužnikove krivice. Tako da, jamac mora naknaditi sve troškove koje je vjerovnik učinio zbog naplate duga od dužnika.

Zakonom je predviđeno da jamac odgovara i za ugovornu kamatu koja je dospjela na naplatu nakon zaključenja ugovora o jamstvu.³¹

Jamac će preuzeti obvezu jamstva onakvu kakva je ona bila u vrijeme sklapanja. Za zakonsku kamatu koja teče nakon zakašnjenja dužnika s ispunjenjem novčane obveze, također odgovara jamac.

Druga iznimka, u slučaju otvaranja stečajnog postupka nad dužnikom. Otvaranje tog postupka može predložiti sami dužnik i ako učini vjerojatnim da svoje postojeće obveze neće moći ispuniti po dospelju.³² Kada je stečajni postupak otvoren nad glavnim dužnikom tada je vjerovnik dužan prijaviti svoje potraživanje u stečajnom postupku i o tome obavijestiti jamca.³³

Nad glavnim dužnikom se otvara stečajni postupak kada je on nesposoban za plaćanje ili je prezadužen. Vjerovnik je dužan izvršiti prijavu potraživanja u stečajnom postupku u određenom roku, a koji ne može biti kraći od petnaest dana niti dulji od mjesec dana od dana objave oglasa u Narodnim novinama.³⁴

Ako u tom roku vjerovnik ne prijavi tražbinu odgovarat će jamcu za štetu koju bi mogao jamac pretrpjeti jer je izgubio pravo regresa iz stečajne mase dužnika.

Obveza vjerovnika je da prijavi tražbinu u stečajnom postupku, a ne njegovo pravo da se odmah obrati jamcu radi ispunjenja obveze što nam ukazuje na poštivanje načela supsidijarnosti jamstva.³⁵

³¹ Čuveljak Jelena, *op.cit.*, str. 32.

³² Stečajni zakon (Narodne novine 71/15, 104/17, 36/22), čl. 5.

³³ Čuveljak Jelen, *op.cit.*, str. 32.

³⁴ *Ibidem*, str. 9.

³⁵ Čuveljak Jelena, *op.cit.*, str. 33.

Ako u ovom postupku dođe do smanjenja obveze dužnika, to će također utjecati i na obvezu od jamca, prema tome jamac će odgovarati za cijeli iznos svoje obveze vjerovniku.

Tražbina koju je jamac podmirio prijeći će sa svim sporednim pravima i osiguranjima njezina ispunjenja na jamca.³⁶ Tako da dolazi do promjena vjerovnika u već postojećem obveznopravnom odnosu zbog toga jer je jamac ispunio obvezu dužnika prema vjerovniku, pa taj obveznopravni odnos ne prestaje, nego na mjesto vjerovnika dolazi taj jamac koji je ispunio obvezu.

Ako dužnik uz glavnu obvezu duguje vjerovniku i kamatu po osnovi ugovora, predviđeno je da on odgovara samo za onu ugovorenu kamatu koja je dospjela nakon sklapanja ugovora o jamstvu, a s tim da ne odgovara za kamatu koja je dospjela prije toga ugovora te ako s tim ugovorom nije drugačije određeno.³⁷

7. JAMAC U SLUČAJU PREDUGOVORNOG OBAVIJEŠĆIVANJA U KREDITIRANJU

Kada je riječ o predugovornom informiranju najprije je potrebno istaknuti da je predugovorno informiranje dužnika kao potrošača uređeno Zakonom o potrošačkom kreditiranju³⁸, no u teoriji je istraženo i pitanje predugovornog informiranja jamaca. Nakon što je provedeno istraživanje pravne regulative, pokazalo se da odredbe hrvatskih propisa o predugovornom informiranju jamca kod potrošačkog kreditiranja nisu dostatne da bi se moglo zaključiti da postoji ravnoteža između slobode ugovaranja potrošačkog jamstva, s jedne strane, te potrebe za zaštitom jamca kao potrošača kroz institut predugovornog informiranja i savjetovanja, s druge strane.³⁹ Glavni

³⁶ Čl. 110. ZOO.

³⁷ Raffaelli Bogoljub, *op.cit.*, str. 76.

³⁸ Narodne novine, br. 75/09, 112/12, 143/13, 147/13, 09/15, 78/15, 102/15, 52/16, 128/22.

³⁹ Vučković Matanovac Romana: Predugovorno obavješćivanje jamca u potrošačkom kreditiranju, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 67, No. 3-4, 2017., str. 502.

dužnik sklapa ugovor o potrošačkom kreditu kao potrošač, što znači da je jamac za takav kredit također potrošač, mada su moguće i drugačije situacije.⁴⁰

Iako su jamci kao potrošači potpuno slobodni i neograničeni u sklapanju ugovora o jamstvu, unatoč tome nije ostvarena protuteža u propisivanju detaljnih i sadržajnih informacija koje im je kreditna institucija dužna pružiti prije sklapanja ugovora. Važno je navesti da je jamac potrošač kada ugovor o jamstvu sklapa s trgovcem izvan svoje trgovačke, poslovne ili obrtničke djelatnosti.

U hrvatskom pravu obveza o predugovornom obavješćivanju jamaca u potrošačkom kreditiranju postoji sukladno načelu savjesnosti i načelu poštenja.⁴¹

Ono važno u vezi regulacije obveze predugovornog obavješćivanja jamca učinjeno je samim Zakonom o kreditnim institucijama.

U odredbama u kojima se propisuje obveza predugovornog obavješćivanja obveza savjetovanja jamca u svezi s sklapanjem ugovora o jamstvu za potrošački kredit te osobito o posljedicama jamčenja, samo je donekle uređena jer je kreditna institucija dužna upozoriti na pravnu prirodu jamstva, kao i na svoje pravo da poduzme naplatu svojih potraživanja od jamca.⁴²

Nacionalnim propisima o potrošačkom kreditiranju, uređena je obveza informiranja potrošača pri sklapanju ugovora o potrošačkom kreditu, te i obvezu savjetovanja potrošača s ciljem donošenja informirane odluke o sklapanju ugovora o potrošačkom kreditu.⁴³

Potrebno je urediti točan i detaljan sadržaj propisanih obavijesti koje bi se trebale pružiti jamcu u predugovornoj fazi, također bi bilo od velike važnosti savjetovati i informirati jamca o posljedicama jamčenja za tuđe obveze zbog donošenja informirane odluke o sklapanju ugovora o potrošačkom jamstvu.

⁴⁰ *Ibidem*, str. 502.

⁴¹ *Ibidem*, str. 522.

⁴² *Ibidem*, str. 523.

⁴³ *Ibidem*, str. 522.

8. ODNOS VJEROVNIKA I JAMCA

8.1. VRSTE JAMSTVA

8.1.1. REDOVNO JAMSTVO

Supsidijarno ili redovno jamstvo smatra se osnovnim oblikom jamstva kod kojeg je obveza jamca supsidijarna: jamac će odgovarati za pravovaljanu i dospjelu obvezu dužnika vjerovniku, ako je dužnik ne ispuni sam.⁴⁴

Kad je riječ o redovnom jamstvu potrebno je ispuniti više uvjeta kako bi vjerovnik mogao svoje potraživanje naplatiti od jamca. Važno je da dužnikova obveza bude pravovaljana i dospjela.

Osim toga postoji još jedna bitna stavka, a to je da glavnog dužnika vjerovnik mora pisano pozvati da ispuni obvezu i za to odrediti određeni rok. Nakon proteka tog roka, vjerovnik može tražiti naplatu svoje tražbine od jamca.

U situaciji kada ne postoji mogućnost ispunjenja obveze iz sredstava glavnog dužnika ili je dužnik pod stečaj pao, tada vjerovnik može tražiti ispunjenje od jamca s tim da prethodno nije pozvao glavnog dužnika.⁴⁵

Često u gotovo svim zakonodavstvima, pa i našem ne postoji potreba da vjerovnik sudski zahtjeva dužnikovo ispunjenje obveze, te da se u slučaju negativnog ishoda mora obratiti jamcu.

Nego je dovoljno da po dospijeću obveze vjerovnik opomene dužnika pisanim putem na potrebu ispunjenja obveze da mu u tu svrhu odredi neki rok.⁴⁶

Iz sudske prakse :

- 1.) Od supsidijarnog jamca se može tražiti ispunjenje obveze, iako vjerovnik prije toga nije pozvao dužnika na ispunjenje obveze, pod uvjetom da dužnik nije pod stečaj pao ili ako je preočita nemogućnost ispunjenja obveze iz sredstava glavnog dužnika.

⁴⁴ Čuveljak Jelena, *op.cit.* , str.30.

⁴⁵ Na temelju čl. 111. st. 2. ZOO, Gorenc, Vilim, *et. al.*, str. 174.

⁴⁶ Čl. 111. st. 1. ZOO.

Visoki trgovački sud, PŽ . 1071/81 od 4.8.1981. godine

- 2.) Jasno je da se ne može ispuniti obveza iz sredstava glavnog dužnika kada je predložena bezuspješna naplata po skeptnom nalogu budući da nema sredstava na računu dužnika.

Vrhovni sud Republike Hrvatske, II Rev 11/96 , od 8.6.1999. godine

8.1.2. SOLIDARNO JAMSTVO

Jamac će odgovarati vjerovniku kao glavni dužnik kad mu se obveže kao jamac platac, tada vjerovnik može zahtijevati ispunjenje obveze od jamca ili glavnog dužnika pa i čak i od obojice istovremeno.⁴⁷

Ugovorom o jamstvu može se drukčije odrediti budući da se jamac obvezao kao jamac platac, te dolazi do predmnijevanja u trgovačkim ugovorima. Danas većina jamaca preuzima obvezu kao solidarni jamci.

Solidarno jamstvo za razliku od supsidijarnog povoljnije je za vjerovnika, jer mu omogućava jednostavniju naplatu potraživanja od jamca. To znači da vjerovnik ne mora posebno pozvati glavnog dužnika na naplatu, niti mu mora ostavljati naknadni rok za ispunjenje obveze, već ako dužnik nije do dospelosti podmirio svoju obvezu vjerovnik će odmah pozvati jamca kako bi podmirio obvezu.⁴⁸

⁴⁷ Čl. 111. st. 3. ZOO.

⁴⁸ Čuveljak Jelena, *op. cit.*, str. 31.

Iz sudske prakse :

- 1.) Ako se jamac obvezao kao jamac platac odgovara vjerovniku kao glavni dužnik za cijelu obvezu i vjerovnik može zahtijevati njezino ispunjenje bilo od obojice u isto vrijeme.

Trgovački sud u Zagrebu, P-1218/11, od 1.11.2013., djelomično potvrđena i preinačena presuda Visokog trgovačkog suda, Pž – 8752/13, od 20.V.2015. godine

- 2.) Jamac platac se neće osloboditi od solidarne obveze ispunjenja tražene tražbine davatelja kredita, na temelju njegova pristanka već mu se plijeni mirovina, odnosno nije procesna zapreka da isti bude utužen na temelju ugovora o kreditu. ” U smislu odredbe članka 1004. stavka 3. Zakon o obveznim odnosima (dalje:ZOO/91) obvezivanjem četverotužene kao solidarnog jamca zasnovana je njezina obveza prema tužitelju kao vjerovniku, a koja je jednaka obvezi prvotuženika kao korisnika kredita jer takav jamac platac odgovara vjerovniku kao glavni dužnik za cijelu obvezu i vjerovnik može zahtijevati njezino ispunjenje bilo od glavnog dužnika bilo od jamca, ili od obojice u isto vrijeme(solidarno jamstvo). Stoga je nesumnjivo na strani tužitelja postoji pravni interes za podnošenje tužbe i protiv četverotužene.,

Županijski sud u Varaždinu, 14 Gžx. 200/11, od 6.VI.2012.godine

- 3.) ” U konkretnom slučaju tuženica se obvezala kao jamac platac, pa slijedom toga odgovara vjerovniku kao glavni dužnik solidarno u smislu čl. 1004. st. 3. ZOO/91. Prema tome nije uvjet vođenja sudskog postupka prethodni pokušaj namirenja od glavnog dužnika, jer se radi o solidarnom, a ne o supsidijarnom jamstvu (čl. 1004. st.

1. ZOO). Stoga je posve irelevantno je li se tužiteljica prethodno pokušala namiriti od glavnog dužnika, pa utoliko taj ponovljeni prigovor revidentice nije osnovan. „

Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev x 236/2009-2, od 4.VI.2009.

Solidarno jamstvo je akcesorne prirode. Međutim, obveza solidarnog jamca zavisi od sudbine obveze glavnog dužnika, kao i kod supsidijarnog jamstva.

Također, kod solidarnog jamstva dolazi do takozvanog zakonskog prijelaza vjerovnikovog potraživanja sa svim sporednim pravima uključujući i garancijama tog ispunjenja nakon što je jamac namirio obvezu glavnog dužnika vjerovniku.

8.1.3 SUJAMSTVO

Sujamstvo nastaje kada više jamaca jamči za ispunjenje iste obveze, vjerovniku, osim toga odgovornost im je solidarna.⁴⁹

Solidarnost postoji neovisno o tome jesu li sujamci jamčili zajedno ili se svaki od njih obvezao prema vjerovniku odvojeno, osim ako je ugovornom njihova odgovornost uređena drukčije.⁵⁰

Obveza sujamaca je akcesorna i supsidijarna kao što je i kod redovnog jamstva. Stoga se vjerovnik mora prvo obratiti dužniku za namirenje dospjelog potraživanja, a potom se može obratiti bilo kojem od sujamaca.

Vjerovnik će zahtijevati ispunjenje dospjele obveze od sviju, kad je riječ o sujamcima koji su se obvezali kao solidarni jamci s dužnikom.

Sujamac se mora obratiti glavnom dužniku radi regresa jer je ispunio dužnikovu obvezu u cijelosti vjerovniku.⁵¹

⁴⁹ Čl.125. ZOO.

⁵⁰ Čl. 112. ZOO.

⁵¹ Čuveljak Jelena, *op.cit.*, str. 8.

Nakon što se obratio glavnom dužniku i došlo se do neuspjeha, tada se može obratiti ostalim sujamcima jer je isplatio glavno potraživanje i dužni su mu omogućiti naknandu koja čini njegov dio.⁵²

8.1.4. PODJAMSTVO

Podjamstvo je ugovor kojim se netko treći obvezuje vjerovniku, ali ne za dužnika, nego za jamca.⁵³

Pod jamca ili jamčev jamac se poziva na odgovornost istom onda kad se vjerovnik nije uspio namiriti od glavnog dužnika, odnosno jamca.⁵⁴

Ovo podjamstvo supsidijarnog je karaktera jer vjerovnik prvo mora pozvati na naplatu glavnog dužnika potom jamca, te ako ni jamac ne ispuni obvezu onda vjerovnik poziva jamčevog jamca na naplatu dospjelog i pravovaljanog potraživanja.⁵⁵

Što znači da se vjerovnik prilikom poziva na naplatu mora pridržavati navedenog redoslijeda jer jamac i podjamaca nisu solidarni jamci, nego se podjamac može pozvati na plaćanje dospjele obveze tek ako jamac ne ispuni svoju obvezu.

Vjerovnikova tražbina će sa svim sporednim pravima i garancijama njenog ispunjenja prijeći na jamčevog jamca nakon što ispuni tražbinu od glavnog dužnika.⁵⁶

⁵² *Ibidem*, str. 31.

⁵³ Klarić Petar, Vedriš Martin, *op.cit.*, str. 438.

⁵⁴ *Ibidem*, str. 438.

⁵⁵ Čuveljak Jelena: Jamstvo, *op.cit.*, str. 7.

⁵⁶ *Ibidem*, str. 31.

8.2. JAMČEVI PRIGOVORI

Jamac može isticati protiv vjerovnikovog zahtjeva sve prigovore glavnog dužnika uključujući i prigovor prijeboja, ali ne i osobne dužnikove prigovore kao što je npr. prigovor nevaljanosti obveze zbog zablude.⁵⁷

Osim toga, jamac može isticati protiv vjerovnika i svoje osobne prigovore, na primjer, ništetnost ugovora o jamstvu, zastaru vjerovnikove tražbine prema njemu i prigovor prijeboja uzajamnih tražbina.⁵⁸

Dužnikovo odricanje od prigovora i njegovo priznavanje vjerovnikova potraživanja nema nikakvog učinka prema jamcu. Jamac koji je pozvan na plaćanje glavnog duga može prema vjerovniku istaknuti također prigovore koje bi mu mogao istaknuti i sami dužnik na temelju postojećeg obveznopravnog odnosa, uključujući prigovore koji se tiču pravnog odnosa jamca i vjerovnika te osobne prigovore koji pripadaju jamcu protiv vjerovnika.⁵⁹

Ali, jamac ne može isticati strogo osobne prigovore glavnog dužnika, zato što su isti neraskidivo vezani uz osobu glavnog dužnika te ih nitko drugi osim njega ne može isticati.

8.3. OBVEZE VJEROVNIKA

Budući da je riječ o jamčevoj odgovornosti za dužnikov dug tj. tuđi predviđajuse određene obveze vjerovnika kako bi se zaštitilo samog jamca.

Kada dužnik u propisanom roku ne ispuni svoju obvezu, onda je vjerovnik primoran obavijestiti jamca bez ikakvog odgađanja.⁶⁰

⁵⁷ Momčinović Hrvoje, *op.cit.*, str. 89.

⁵⁸ Čl. 167. ZOO.

⁵⁹ Čuveljak Jelena, *op.cit.*, str. 11.

⁶⁰ Čl. 117. ZOO.

Međutim, ako vjerovnik propusti obavijestiti jamca o tome, odgovarat će jamcu za na činjenu štetu koju je zbog tog propuštanja pretrpio.

Za glavnu obvezu i troškove koji su nastali radi zakašnjenja dužnika, odgovara jamac. Na osnovu tog propuštanja jamac može biti uskraćen u mogućnosti da sa svoje strane poduzme kod dužnika potrebne korake za podmirenje tražbine, te tu može nastati šteta zbog dužnikova zakašnjenja i zbog dužnosti troškova naknade koje je vjerovnik imao zbog naplate duga od dužnika u zakašnjenju.

Vjerovnik mora obavijestiti jamca bez ikakve odgode o dužnikovom zakašnjenju, odmah sljedećeg dana po mogućnosti i prije od isteka roka koji je ostavljen zbog ispunjenja obveze glavnom dužniku.⁶¹

Postoji mogućnost da jamac bude oslobođen odgovornosti ako vjerovnik bude odugovlačio s pozivom glavnog dužnika. Jamac će se osloboditi odgovornosti u situaciji kada vjerovnik poslije dospelosti potraživanja unatoč pozivu jamca, ne traži ispunjenje od glavnog dužnika ni u roku od mjesec dana od poziva.⁶²

Svrha odredbi koje se odnose na oslobođenje samog jamca od odgovornosti jest uklanjanje tj, kažnjavanje vjerovnika za njegovu nemarnost i poticanje jamca da poduzme određene radnje prema vjerovniku.

Vjerovnik mora sačuvati svaku garanciju koja prikazuje ispunjenje obveze kako bi nakon ispunjenja obveze vjerovnikova tražbina sa svim sporednim pravim prešla na jamca.

Međutim, jamac će se osloboditi obveze prema vjerovniku, nakon što vjerovnik zalog napusti ili čak neko drugo pravo kojim se osiguralo ispunjenje potraživanja, u najgorem slučaju vjerovnik ako ga izgubi nemarnošću i nepažnjom i tako oduzme pravo prijelaza prava na jamca.⁶³

⁶¹ Gorenc, Vilim *et. al.*, *op. cit.*, str. 189.

⁶² Čuveljak Jelena, *op.cit.*, str. 34.

⁶³ Čuveljak Jelena, *op. cit.*, str. 34.

Ovo će pravilo vrijediti kada navedeni zalog nastane nakon što ugovor o jamstvu bude sklopljen ili tijekom sklapanja ugovora o jamstvu.

Svrha cijele ove odredbe je spriječiti jamčevo oštećenje koje bi nastalo vjerovnikovim odustankom od stvari ili prava i kao posljedica za jamca bi bilo otežano ostvarivanje regresnog prava od dužnika.

9. ODNOS JAMCA I DUŽNIKA

9.1. REGRES

Kad jamac ispuni obvezu glavnog dužnika, sva vjerovnikova prava "*ipso jure*", po samom zakonu, prelaze na njega.

Nakon namirenja vjerovnika jamac ima regresno pravo prema dužniku, što znači da on od dužnika može zahtijevati:⁶⁴

- a) naknadu svega što je jamac stvarno isplatio vjerovniku za račun dužnika,
- b) kamate na taj iznos, i to od dana isplate vjerovniku;
- c) nadoknada troškova koji su nastali u sporu s vjerovnikom od samog vremena kad je obaviješten dužnik o tom sporu;
- d) naknadu cjelokupne štete koju je jamac pretrpio zbog dužnikova neispunjenja obveze, naravno ako je takve štete bilo.

Odredbe ugovora i jamstvu su dispozitivne prirode što znači da stranke mogu predvidjeti i drugačija pravila naplate, npr. jamac se unaprijed može odreći svog regresnog zahtjeva, može postaviti neke lakše uvjete.

⁶⁴ Čuveljak Jelena, *op.cit.*, str. 36.

Tako da prije svega vrijede ona pravila koja su stranke ugovorile, a zatim ako nije ugovoreno drugačije, doći će do primjene dispozitivnih pravila što se tiče prava regresa.

Jamac može tražiti nadoknadu za ono što je isplatio vjerovniku i troškove od bilo kojeg dužnika, ako je jamčio za jednog od više solidarnih dužnika.⁶⁵ Što znači da će svaki dužnik solidarne obveze odgovarati za cijelu obvezu vjerovniku i da vjerovnik može tražiti njezino ispunjenje bilo od koga sve dok njegova tražbina u cijelosti ne bude podmirena.

9.2. PRAVO JAMCA NA PRETHODNO OSIGURANJE

Kako bi se zaštitila opravdanost jamčevih interesa predviđeno je pravo na prethodno osiguranje.

A prethodno osiguranje u biti znači pravo na osiguranje ispunjenja obveze jer treća osoba u našem slučaju jamac stupa u već postojeći odnos između glavnog dužnika i vjerovnika.

Jamac koji se obvezao sa znanjem dužnika, prije nego što je namirio obvezu vjerovniku može tražiti da mu se omogući potrebno osiguranje za njegove zahtjeve pritom ako glavni dužnik nije ispunio svoju obvezu o dospelosti ili ako je zatraženo sudskim putem naplata od jamca i ako se nakon sklapanja ugovora o jamstvu dužnikovo imovinsko stanje znatno pogoršalo.⁶⁶

”Pravo zahtjeva na prethodno osiguranje jamca ima pod pretpostavkom da između jamca i glavnog dužnika postoji prethodni odnos (ugovorni, jednostrana izjava volje jamca itd.) ali minimum koji se zahtjeva za ovo pravo jamca je odobrenje ili barem znanje dužnika.,⁶⁷

Prethodno osiguranje može se sastojati od davanja zaloga jamcu, davanja mjenica, jamstva treće osobe za jamca, hipoteke, jamstva za naknadu štete i od bankovnog jamstva.

Može se reći da je jamac ovlašten zahtijevati prethodno osiguranje i prije nego što je ispunio obvezu vjerovnika, međutim nema ograničenja da on to zahtjeva i nakon namirenja tražbine.

⁶⁵ Čl. 121. ZOO.

⁶⁶ Čuveljak Jelena, *op.cit.*, str. 14.

⁶⁷ Gorenc Vilim *et. al.*, *op.cit.*, str.194.

9.3. GUBITAK PRAVA NA REGRES

Jamac i vjerovnik, mogu sklopiti ugovor bez prethodnog odobrenja glavnog dužnika, pošto glavni dužnik nije ispunio svoju dospjelu obvezu i u zakašnjenju je, o tome vjerovnik obavještava jamca te jamac mora glavnog dužnika obavijestiti pisanim putem o njegovoj namjeri ispunjenja obveze.

U navedenom slučaju obavještavanje ima veliku važnost kako ne bi došlo do dvostrukog ispunjenja obveze od strane dužnika, a i od jamca.

Kad se prethodno ne obavijesti glavnog dužnika o jamčevom ispunjenju njegove obveze, tada glavni dužnik može upotrijebiti sva pravna sredstva protiv jamca kojim je mogao odbiti zahtjev vjerovnika za vrijeme ispunjavanja obveze.⁶⁸

Naime, jamac će izgubiti pravo regresa od glavnog dužnika na osnovu gore navedene situacije, ostalo mu je jedino da zahtijeva od vjerovnika povrat sredstava kojima je podmirio obvezu.

Ako dužnik, zbog neobavještavanja da je jamac već isplatio vjerovnikovo potraživanje, ponovno isplatio vjerovnikovo potraživanje, ponovno isplati isto potraživanje vjerovnikovo, tada jamac ne može zahtijevati naknadu od dužnika.⁶⁹

Osim toga, ako jamac ispunji obvezu vjerovniku bez da za to glavni dužnik zna, a i ta obveza je poništena naknadno na dužnikov zahtjev ili je prijebojem ugašena, te kao posljedica toga jamac neće imati pravo regresa od glavnog dužnika nego jedino može tražiti od vjerovnika povrat onoga što je namirio ispunjenjem dužnikove obveze.⁷⁰

⁶⁸ Čl. 123. st. 1. ZOO.

⁶⁹ Momčinović Hrvoje, *op.cit.*, str. 89.

⁷⁰ Čl. 124. ZOO.

10. DVA NAČINA PRESTANKA JAMSTVA

10.1. ZASTARA

Temeljno pravilo znači da zastara dužnikove obveze obuhvaća i jamčevu zastaru obveze, budući da je jamčeva obveza akcesorne prirode.⁷¹

Kada je rok za zastaru duži od dvije godine, tada će obveza jamca zastarijevati nakon proteka dvije godine od dospelosti dužnikove obveze, jedino ako je u pitanju solidarno jamstvo.

Zastarom potraživanja glavnog dužnika dolazi do zastare vjerovnikovog prava i prema jamcu, ali jamčeva obveza može zastarjeti i prije obveze glavnog dužnika.⁷²

U većini slučajeva obveza jamca zastari prije obveze glavnog dužnika osim ako se jamac obvezao kao jamac platac.

Navedena se zakonska odredba odnosi na redovno jamstvo. Kad je riječ o toj vrsti jamstva jamčeva obveza zastarijeva prije obveze dužnika, o čemu vjerovnici, u praksi, rijetko vode računa.

S obzirom na vezanost obveze jamstva i obveze glavnog dužnika, prekid zastarijevanja potraživanja vjerovnika prema glavnom dužniku ima i učinak prema jamcu ako je do toga došlo vjerovnikovim postupkom pred sudom protiv glavnog dužnika radi naplate svoje tražbine.

Kad je do prekida zastarijevanja došlo zbog dužnikovih radnji, tada je riječ o prekidu zastarijevanja koje nema pravnog učinka prema jamcu.⁷³ Ne samo u slučaju zastare, nego jamstvo prestaje, svakim prestankom obveze glavnog dužnika, bez obzira na način zbog kojeg je ta obveza prestala.

Ugovor o jamstvu, može prestati bez obzira što glavni dug postoji, kao što je na primjer u slučaju raskida ugovora završetkom roka za kojeg je jamac jamčio.⁷⁴

⁷¹ Čl. 126. st.1. ZOO.

⁷² Čuveljak Jelena, *op. cit.*, str. 36.

⁷³ Čuveljak Jelena, *op.cit.*, str. 37.

⁷⁴ Čuveljak Jelena, *op.cit.*, str. 16.

Zastarom obveza glavnog dužnika nije prestala ona i dalje ostaje , samo je sada na dužniku hoće li obvezu dragovoljno ispuniti, jer u slučaju utuženja može vjerovniku staviti prigovore zastare.⁷⁵

U tom slučaju za jamca mogu nastati dvije situacije :

- a.) ako je jamac preuzeo jamstvo dok obveza još nije zastarjela , primjenjuju se opća pravila te vjerovnik može zahtijevati ispunjenje obveze i od jamca, ali mu ovaj može staviti sve prigovore zastare;
- b.) ako je glavna obveza već zastarjela, a jamac preuzme obvezu da će sigurno ispuniti obvezu glavnog dužnika ako on to dobrovoljno ne učini.

U navedenom slučaju jamac će postati dužnik, jer je u suglasnosti s vjerovnikom preuzeo samostalnu obvezu.

Također, postoji posebni zastarni rok i to za supsidijarnog jamca postoji velika mogućnost da akcesorna obveza iz jamstva zastari prije zastare obveze glavnog dužnika čiji je zastarni rok dulji od dvije godine.

Iz sudske prakse:

Odricanje od zastare glavnog dužnika nema učinak prema ostalim dužnicima pa niti prema jamcima. Naime prema odredbi čl. 366. st. 1. ZOO-a , pisano priznanje zastare obveze smatra se kao odricanje od zastare . Prema odredbi čl. 422. st. 2. ZOO-a , odricanje od navršene zastare nema učinak prema ostalim dužnicima. Revidenti tvrde da je glavni dužnik pravna osoba – u koju su udruženi još prije pokretanja parnice u kojoj je spomenuta pravna osoba presuđena za isplatu spornog iznosa tužitelju – pisanom izjavom priznala zastarjelo potraživanje tužitelja. Imajući na umu odredbu čl. 1091. st. 1. ZOO-a , prema kojoj zastarom obveze glavnog dužnika zastarijeva i obveza jamca – ako je točna revidentova tvrdnja o tome da je pravna osoba kao glavni dužnik priznala svoju zastarjelu obvezu za koje jamci solidarno odgovaraju revidentu,

⁷⁵ Na temelju čl.126. ZOO-a , Gorenc, Vilim *et. al.*, str.196.

to bi upućivalo na to da je u smislu odredbe čl. 1019. st. 1. ZOO u vrijeme navodnog odricanja od zastare od glavnog dužnika nastala zastara tužiteljevih potraživanja i prema revidentima kao jamcima odnosno solidarnim dužnicima, a u tom slučaju odricanje od zastare učinjeno od jednog solidarnog dužnika, pa makar je to i glavni dužnik, ne bi prema odredbi čl. 422. st. 2. moglo imati učinka prema ostalim dužnicima, u ovom slučaju revidentima koji bi protiv takvog potraživanja u ovako pretpostavljenom slučaju mogli s uspjehom istaknuti prigovor zastare.

Vrhovni sud Republike Hrvatske , II Rev 76/89 , od 28.12.1989. godine

10.2. PRESTANAK

Budući da je jamčeva obveza akcesorne prirode i ona će prestati uvijek kada prestane obveza glavnog dužnika, bez obzira da li je obveza glavnog dužnika prestala isplatom ili iz bilo kojeg drugog uzroka koji inače dovodi do prestanka jedne obveze.⁷⁶

Prestanak jamstva može nastati čak samostalno, iako dužnikova obveza još postoji, na primjer raskidom ugovora ili nakon prestanka roka za koji je jamac jamčio.

U pravilu jamstvo prestaje novacijom (obnovom). Što znači da će se ugovor koji je nastao između vjerovnika i glavnog dužnika zamijeniti novom, a ta nova obveza neće imati istu pravnu činidbu jer se prijašnji pravni odnos preinačuje.

Sva sporedna prava i sredstva koja su osiguravala glavnu obvezu, prestaju zajedno s njezinim prestankom.

ZOO određuje sljedeće: ” S prijašnjom obvezom prestaju i jamstvo i zalog , osim ako je s jamcem ili zalogdavcem drukčije ugovoreno. „⁷⁷

⁷⁶ Bogoljub Raffaelli, *op.cit.*, str. 79.

⁷⁷ Čl. 147. st. 2. ZOO.

Tako da, sa zalagodavcem je moguće ugovoriti da će od sada osiguravati ispunjenje novonastale obveze.⁷⁸

Neovisno o pravnom poslu jamstvo može prestati. Jamčeva obveza prestaje jamčevim ispunjenjem osigurane obveze.⁷⁹

Takvo ispunjenje valja učiniti po dospelju jamčeve obveze, osobi koja je na to ovlaštena u ugovorenom ili zakonom određenom mjestu ispunjenja.

Osim toga, jamčeva obveza prestaje vjerovnikovim otpustom duga jamcu, prijebojem vjerovnikova osiguranog potraživanja prema jamcu i jamčeve protutražbine prema vjerovniku, jamčevom predajom druge stvari radi prodaje i naplate iz postignutog iznosa prodaje te stvari te zamjenom ispunjenja tražbine s naslova ugovora o jamstvu s drugim predmetom ispunjenja.⁸⁰

Također, može se reći da obveza od jamca prestaje korištenjem posebno ugovorenog jamčeva prava na jednostrani raskid.

⁷⁸ Momčinović Hrvoje, *op.cit.*, str. 89.

⁷⁹ Jakšić Tomislav: Ugovor o jamstvu, Doktorski rad, 2015., str. 250.

⁸⁰ Jakšić Tomislav, *op. cit.*, str. 251.

12. ZAKLJUČAK

Ugovorom o jamstvu vjerovniku će se jamac obvezati kako bi mu ispunio pravovaljanu tražbinu, u slučaju da to dužnik sam ne ispunji. Na osnovu toga vjerovnik će dobiti još jednog dužnika što će mu povećati sigurnost ispunjenja naplate svoje tražbine.

U jamčevoj obvezi prevladava akcesornost, što znači da će njegova obveza ovisiti uvijek o dužnikovoj obvezi i također će dijeliti pravnu sudbinu dok god bude trajao ugovor o jamstvu.

Postoji iznimka vezana za načelo akcesornosti koja se odnosi na to da jamac odgovara za ispunjenje cijele obveze bez obzira što se stečajnim postupkom smanjila dužnikova obveza.

Također, možemo navesti da su odredbe ZOO-a o ugovoru o jamstvu dispozitivnog karaktera.⁸¹

To znači da se primjenjuje samo onda kada stranke nisu ništa drugačije ugovorili u konkretnom slučaju.

Zakon određuje jamstva koja su supsidijarnog karaktera, dok solidarna jamstva smatra izuzetkom od osnovnog pravila. Jedna od karakteristika redovitog jamstva je supsidijarnost na temelju koje se može tražiti ispunjenje obveze od jamca, s tim da je zatraženo dužnikovo ispunjenje prije toga.

Kako je jamac osoba različita od osobe glavnog dužnika i vjerovnika, a moguće i osoba koja nije ni kakvoj vezi s glavnim dužnikom i predmetnim poslom, jamac mora biti u mogućnosti sagledati sadržaj njegove potencijalne odgovornosti s naslova ugovora o jamstvu kako bi mogao valjano odlučiti želi li se ili ne obvezati kao jamac.⁸²

Ovaj ugovor će prestati kada vjerovnikovo potraživanje bude podmireno od strane jamca. Iako s tim konačno ne prestaje obveza dužnika je on sada duguje ispunjenje obveze jamcu.

⁸¹ Čuveljak Jelena, *op. cit.*, str. 16.

⁸² Jakšić Tomislav, *op.cit.*, str. 682.

Stoga, ako je ugovoreno solidarno jamstvo, tada jamac kao jamac platac odgovara vjerovniku na isti način i pod istim uvjetima kao i glavni dužnik, što znači da se vjerovnik mora pridržavati redoslijeda naplate.

Također, za isti dug vjerovniku može odgovarati više osoba, pa je riječ o sujamstvu.

Jamstvo je složeni trostrani obveznopravni odnos koji se očituje u dužničkom odnosu između jamca i vjerovnika, te i u regresnom odnosu između jamca i dužnika.

Svrha samog jamstva kao i svih odredbi vezanih za jamstvo jest omogućiti najprije vjerovniku određenu sigurnost da će mu tražbina u cijelosti biti podmirena ne samo to nego da neće postojati rizik neispunjenja dužnikove obveze.

POPIS LITERATURE:

1. ČUVELJAK, JELENA: Jamstvo, Hrvatska pravna revija, 2001., str. 1-17.
2. JAKŠIĆ, TOMISLAV: Predmet jamstva – Za koje se obveze može jamčiti ?, Pravo u gospodarstvu, br.3., 2014., str. 659.-683.
3. ČUVELJAK, JELENA: Jamstvo, Hrvatska pravna revija, br. 2., 2007., str.27.-37.
4. RAFFELLI , BOGOLJUB: Jamstvo, Hrvatska gospodarska revija, Vol. 49, br. 1., 2000., str.74.-79.
5. MOMČINOVIĆ, HRVOJE: Ugovor o jamstvu, Računovodstvo, revizija i financije, br.10., 2000., str.88-90.
6. VUČKOVIĆ MATANOVAC, ROMANA: Predugovorno obavješćivanje jamca u potrošačkom kreditiranju, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, Vol 67, No. 3-4, 2017., str.498.-529.
7. JAKŠIĆ, TOMISLAV: Ugovor o jamstvu, Doktorski rad, 2015.
8. GORENC, VILIM; BELANIĆ , LORIS ; MOMČINOVIĆ, HRVOJE ; PERKUŠIĆ, ANTE ; PEŠUTIĆ, ANDREA; SLAKOPER , ZVONIMIR; VUKELIĆ, MARIO; VUKOMIR, BRANKO: Komentar Zakona o obveznim odnosima, Narodne novine, 2014.
9. KLARIĆ, PETAR, VEDRIŠ, MARTIN: Građansko pravo, Narodne novine, 2014.
10. Zakon o obveznim odnosima (NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22)
11. Stečajni zakon (NN 71/15, 104/17 , 36/22)
12. Zakon kreditnim institucijama (NN 159/13 , 102/15 , 15/18 , 70/19 , 47/20 , 146/20 , 151/22)
13. Zakon o zaštiti potrošača (NN 19/22)
14. Visoki trgovački sud, PŽ. 1071/81 od 4.8.1981.godine

15. Visoki sud Republike Hrvatske, II Rev 11/96 , od 8.6.1999.godine
16. Trgovački sud u Zagrebu, P- 1218/11 , od 1.11.2013., djelomično potvrđena i preinačena presuda Visokog trgovačkog suda, Pž.- 8752/13 , od 20.V.2015. godine
17. Županijski sud u Varaždinu, 14 Gžx. 200/11, od 6.VI.2012.
18. Vrhovni sud Republike Hrvatske , Rev x 236/2009-2 id 4.VI.2009.
19. Vrhovni sud Republike Hrvatske II Rev 76/89, od 28.12.1989. godine